

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Idy Hanzelovej a JUDr. Ľubice Filovej v právnej veci navrhovateľa **JUDr. J. J.**, proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o **starobný dôchodok**, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 19. augusta 2008, č.k. 38Sd/125/2007-38, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 19. augusta 2008, č.k. 38Sd/125/2007-38, **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd zrušil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 20. apríla 2007, ktorým podľa § 21 zák.č. 100/1988 Zb. a § 259 a § 261 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. od 20. januára 2004 priznala navrhovateľovi starobný dôchodok v sume 9 494 Sk a tento ďalej zvýšila na 11 776 Sk. Uvedeným rozhodnutím do doby zamestnania na nárok na starobný dôchodok nebola s poukazom na § 21 ods.3 zák.č. 100/1988 Zb. zahrnutá doba profesionálnej služby v ozbrojených zboroch v rozsahu 15 rokov a 120 dní. Odporkyňa zdôraznila, že navrhovateľovi bol od 1.októbra 1983 priznaný príspevok za službu podľa § 110 a § 111 zák.č. 100/1970 Zb., ktorý bol v nasledujúcich rokoch upravovaný a valorizovaný v súlade s osobitnými predpismi a dňom 1.júla 2002 bol v zmysle § 124 ods. 4 zák.č. 328/2002 Z.z.

prekvalifikovany na výsluhový dôchodok; doba výkonu základnej vojenskej služby a doba služobného pomeru od 1. júna 1968 do 30. septembra 1983 boli zhodnotené na nárok a výšku výsluhového dôchodku, táto dávka sa vypláca z príspevkov sociálneho poistenia v zmysle § 95 zák.č. 328/2002 Z.z. ako výsluhová dávka, preto nie je možné tieto doby zohľadniť pre nárok na starobný dôchodok (§ 21 ods. 3 zák.č. 100/1988 Zb.). Odporkyňa uviedla, že týmto realizovala rozsudok Najvyššieho súdu 3 So 28/2005 z 20. júla 2006.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že prvé rozhodnutie o žiadosti o starobný dôchodok krajský súd rozsudkom z 11. januára 2005, sp.zn. 36Sd/76/2004 potvrdil, *najvyšší súd však rozsudkom sp.zn. 5 So 28/2005 z 20. júla 2006 zmenil rozsudok krajského súdu a rozhodnutie odporkyne zrušil a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie, keď skonštatoval, že príspevok za službu priznaný podľa § 110 a nasl. zák. č. 100/1970 Zb. prekvalifikovaný na výsluhový dôchodok v zmysle § 120 ods. 4 zák. č. 328/2002 Z.z. nie je starobným dôchodkom, ani dôchodkom za výsluhu rokov, aj keď sa od účinnosti zák. č. 222/2003 Z.z. posudzuje ako výsluhový dôchodok. Právna úprava, podľa ktorej táto dávka nemá byť zhodnotená v dôchodkovej dávke dvakrát, však nemôže znamenať stanovenie iných (menej výhodných) podmienok pre posúdenie vzniku, trvania a výšky nároku na starobný dôchodok. Výsluhový dôchodok je špeciálna dávka dôchodkového zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov, ktorá spomedzi všetkých dôb zamestnaní umožňuje zohľadniť len dobu výkonu služby. Na druhej strane starobný dôchodok alebo pomerný starobný dôchodok je všeobecná dávka dôchodkového zabezpečenia, nárok na ktorú vzniká za podmienok uvedených v § 20 a nasl. zákona o sociálnom zabezpečení; výsluhový dôchodok a starobný dôchodok, resp. pomerný starobný dôchodok nie sú dôchodky toho istého druhu a nemôže z hľadiska výsluhového dôchodku na jednej strane a starobného dôchodku, resp. pomerného starobného dôchodku na druhej strane dôjsť k takému postupu, pri ktorom by bolo možné ľubovoľne zamieňať podmienky pre vznik alebo trvanie nároku na tieto dávky. Na navrhovateľa sa nemôže vzťahovať ustanovenie § 21 ods. 3 zák. č. 100/1988 Zb., pretože toto sa nevzťahuje na prípady, v ktorých sa štátna dávka poskytovaná ako náhrada za dobu služby po skončení služobného pomeru posudzuje ako výsluhový dôchodok, ale sama výsluhovým dôchodkom pôvodne nebola. Odporkyňa mala posúdiť samostatný nárok na starobný dôchodok okrem iného aj z hľadiska podmienok jeho vzniku, trvania a výšky so zreteľom na dobu profesionálnej služby započítanej v inom systéme sociálneho zabezpečenia.*

Krajský súd odporčkyni vytkol, že nerešpektovala vyslovený názor najvyššieho súdu (§ 250r O.s.p.), ktorý jej v predchádzajúcom konaní uložil posúdiť samostatný nárok na starobný dôchodok so zreteľom na dobu profesionálnej služby započítanú v inom systéme sociálneho zabezpečenia. S poukazom na čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky uviedol, že za prijateľný je možné považovať len taký výklad zákonných ustanovení upravujúcich otázku nároku na starobný dôchodok, ktorý nebude viesť k neodôvodnenému rozdielu v starobnom zabezpečení osoby, ktorá vykonávala službu v ozbrojených zložkách, v porovnaní s inými občanmi, ktorí službu v ozbrojenej zložke nevykonávali. Uviedol, že v ďalšom konaní bude povinnosťou odporckyne *posúdiť* samostatný nárok na starobný dôchodok so zreteľom na dobu profesionálnej služby započítanú v inom systéme sociálneho zabezpečenia, *zvážiť*, či aplikáciou § 60 ods. 2 nedôjde k preukázateľnej diskriminácii poistenca, ktorá sa prejaví rozdielom vo výške dôchodkovej dávky oproti iným poistencom, ktorí dávku zabezpečenia z osobitného systému dôchodkového poistenia nepoberajú *a vysporiadať sa s námietkou*, že použitie tohto ustanovenia je prípustné len za situácie, že výsluhový dôchodok bol ako taký priznaný od počiatku a nedošlo k prekvalifikovaniu pôvodne priznanej inej dávky na výsluhový dôchodok, *porovnať* výšku takto stanoveného dôchodku a aj s prihliadnutím na poberaný výsluhový dôchodok zdôvodniť zákonnosť priznanej dávky s ohľadom na zákaz diskriminácie (čl.12 Ústavy).

Rozsudok krajského súdu napadla odporckyňa včas podaným odvolaním. Poukázala na to, že na základe dokazovania, vykonaného v súlade so stanoviskom najvyššieho súdu vysloveným v rozsudku sp.zn. 5So 28/05, vzhľadom na zhodnotenie doby výkonu základnej vojenskej služby od 1. septembra 1961 do 25. septembra 1963 a doby služobného pomeru od 1. júna 1968 do 30. septembra 1983 pre nárok a výšku výsluhového dôchodku, t.j. z dôvodu, že profesionálnu službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa § 38 zák.č. 328/2002 Z.z., v súlade s § 21 ods. 3 zák.č.100/1988 Zb. túto dobu nezapočítala do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok. Nie je rozhodujúcou skutočnosťou, či navrhovateľovi bol priznaný výsluhový príspevok, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok, alebo mu bol od začiatku priznaný výsluhový dôchodok. Právny názor krajského súdu, podľa ktorého je potrebné posúdiť samostatný nárok na starobný dôchodok so zreteľom na dobu profesionálnej služby započítanú v inom systéme sociálneho zabezpečenia, porovnať výšku takto stanoveného dôchodku aj s prihliadnutím na poberanú dávku výsluhového dôchodku a zdôvodniť zákonnosť priznanej dávky s ohľadom na vyriešenie otázky zákazu diskriminácie nevychádza z príslušných ustanovení

zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ba práve naopak je v priamom rozpore s nimi (§ 21 ods. 3). Krajský súd neuviedol ustanovenie, z ktorého vyplýva odporkyni povinnosť porovnať výšku stanoveného dôchodku aj s prihliadnutím na poberanú dávku výsluhového dôchodku a neuviedol ustanovenie, z ktorého vyplýva spôsob vykonania porovnania. Rozhodnutie krajského súdu preto neobsahuje žiadne relevantné právne odôvodnenie. Z uvedených dôvodov odporkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie odporkyne potvrdil.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu odporkyne poukázal na to, že posúdiť práva bývalých členov ozbrojených síl a ozbrojených zborov podľa zákona č. 328/2002 Z.z., ktorým bola skrátaná doba pre vznik nároku na výsluhový dôchodok z 20 rokov služby na 15 rokov, by bolo možné iba vtedy, ak by tento zákon bol pre nositeľa takého práva priaznivejší. Tento zákon je po stránke právnej záväznosti účinný iba vo vzťahu k tým príslušníkom ozbrojených síl a ozbrojených zborov, ktorí v čase nadobudnutia jeho účinnosti vykonávali aktívnu službu po dobu požadovanú pre priznanie nároku na výsluhový dôchodok, alebo vo vzťahu k tým, ktorí ju síce v uvedenej dobe nevykonávali, ale o taký dôchodok požiadali. Postupom odporkyne bol ukrátený na výške dôchodku o sumu viac ako 3 000,- Sk mesačne, o ktorú je súbeh výsluhového dôchodku s dôchodkom priznaným Sociálnou poisťovňou nižší ako dôchodok osôb, ktoré službu v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch nevykonávali. Závažným spôsobom bolo porušené aj ustanovenie čl. 12 ústavy SR (zákaz diskriminácie pre výkon povolania). Počas služby príslušníka ZNB bol 5 509 dní zaradený v I. dôchodkovej kategórii a 91 dní v II. dôchodkovej kategórii. Nie je zrejmé, prečo by mal niesť za takúto službu finančné straty na dôchodku oproti osobám, ktoré službu nevykonávali. Navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o priznaní starobného dôchodku, pre výšku ktorého odporkyňa navrhovateľovi opätovne nezhodnotila dobu profesionálnej služby, odvolávajúc sa na § 21 ods. 3 zákona č.100/1988 Zb. v spojení § 259 a § 261 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z.

Odvolací súd sa stotožnil so záverom krajského súdu, že odporkyňa v novom konaní o žiadosti o starobný dôchodok nerešpektovala právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyslovený v rozsudku z 20. júla 2007, sp.zn.5 So 28/2005, hoci ním bola a je viazaná (§ 250ja ods. 4 OSP), čo samo o sebe bolo dôvodom na potvrdenie rozsudku krajského súdu.

Navrhovateľ, narodený 9. októbra 1942, požiadal o priznanie starobného dôchodku od 20. januára 2004.

Medzi účastníkmi nie je sporné, že navrhovateľ vykonával profesionálnu službu policajta viac ako 15 rokov a po jej skončení dňom 30. septembra 1983 mu bol od 1. októbra 1983 priznaný príspevok za službu podľa § 110 a § 111 zákona č.100/1970 Zb. (ďalej len „príspevok za službu“).

Podľa § 124 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z.z. *príspevky za službu*, na ktoré vznikol nárok podľa § 110 až 114 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v znení neskorších predpisov od 1. januára 1971 do 9. marca 1992 a tento nárok trvá ku dňu účinnosti tohto zákona, *sa považujú za výsluhové dôchodky* podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti, a zvyšujú sa od tohto dňa o 2% tejto výšky za každý skončený rok trvania služobného pomeru.

Pokiaľ zákonodarca použil termín „považuje sa“, potom podľa názoru odvolacieho súdu tento termín treba vykladať tak, že **príspevok za službu uvedený v § 124 ods. 4 zák.č. 328/2002 Z.z. nie je výsluhovým dôchodkom podľa § 38 a nasl. zákona č. 328/2002 Z.z., iba sa za taký považuje.** Úmyslom zákonodarcu tu zrejme bolo zabezpečiť ďalšie poskytovanie dávok výsluhového zabezpečenia, ktoré zákon č. 328/2002 Z.z. nepozná a ktoré neprevzal z predchádzajúcich právnych predpisov, týkajúcich sa výsluhového zabezpečenia policajtov. Tomuto záveru nasvedčujú aj prechodné ustanovenia § 156 ods. 6 zák. č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky a § 284 ods. 2 zákona č.73/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície, v zmysle ktorých príspevok za službu sa považoval za príspevok za službu podľa zák.č. 410/1991 Zb., resp. za výsluhový príspevok podľa zák.č. 73/1998 Z.z..

Podľa § 110 ods. 4 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v spojení s § 156 ods. 6 zákona č. 410/1991 Zb. a v spojení s § 284 ods. 2 a § 210 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z.z. pred účinnosťou zákona č. 328/2002 Z.z. *nárok na príspevok za službu (výsluhový príspevok) patril najdlhšie do dosiahnutia 60 rokov veku*, t.j. veku potrebného pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods.1 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť aj tú skutočnosť, že navrhovateľ ukončil výkon služby policajta v roku 1983 a že určenie výšky príspevku za službu (§ 111 zák.č. 100/1970 Zb.) je rozdielne od spôsobu stanovenia výšky výsluhového dôchodku (§ 39 zák.č. 328/2002 Z.z.).

Z dôvodovej správy k návrhu zákona č. 328/2002 Z.z. vyplýva, že úmyslom zákonodarcu (§ 137 ods. 1 písm. b/) bolo založiť nárok na výsluhový dôchodok najneskôr ku dňu splnenia vekovej podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok všeobecnými predpismi o sociálnom zabezpečení (poistení).

Zákonom č.222/2003 Z.z. bolo s účinnosťou od 1.júla 2003 novelizované ustanovenie § 21 ods. 3 zák.č. 100/1988 Zb.

Podľa § 21 ods. 3 zákona č.100/1988 Zb. v znení zák.č.222/2003 Z.z. profesionálnemu vojakovi sa do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtovi, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.

Vzhľadom na vyššie uvedený záver, že príspevok za službu sa za výsluhový dôchodok iba považuje, podľa názoru odvolacieho súdu nie je rozumný dôvod, pre ktorý by odporkyňa pri posudzovaní nároku navrhovateľa na starobný dôchodok mala použiť ustanovenie § 21 ods. 3 zák.č. 100/1988 Zb.

Z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2002 Z.z. vyplýva záver, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) *výsluhový dôchodok* i dávky výsluhového

zabezpečenia považované za výsluhový dôchodok podľa § 124 zák.č. 328/2002 Z.z. *plnili funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení).*

Súčasne zámerom zákonodarcu bolo zákonom č. 328/2002 Z.z. zabezpečiť, aby pomerná výška výsluhového dôchodku bola vyššia ako keby policajtom bola doba profesionálnej služby hodnotená len vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Z toho teda vyplýva záver, že *úmyslom zákonodarcu bolo, aby súčet výsluhového dôchodku a starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia bol vyšší, resp. aspoň rovnaký ako suma starobného dôchodku poistenca, ktorý mal všetky doby zamestnania hodnotené len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia).*

Odvolací súd poukazuje aj na to, že v zmysle článku 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č.128), vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. (ďalej len „Dohovor“) ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia *za tú istú sociálnu udalosť (prežitie ustanoveného veku), môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.*

Z článku 33 ods. 2 Dohovoru podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že v prípade súbehu nárokov na starobný dôchodok tak zo všeobecného ako aj osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) je v zmysle Dohovoru možné starobný dôchodok zo všeobecného systému iba krátiť a to najviac o sumu, ktorá neprevyšuje sumu výsluhového dôchodku (príspevku za službu považovaného za výsluhový dôchodok).

Príspevok za službu ako dávka sociálneho zabezpečenia považovaný za výsluhový dôchodok má od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (zabezpečení) plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že na účely stanovenia výšky starobného

dôchodku je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, hodnotené na účely príspevku za službu. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť o sumu príspevku za službu, považovaného za výsluhový dôchodok.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil (§ 219 OSP).

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok od 20. januára 2004 rozhodnúť znovu, pričom na účely stanovenia výšky starobného dôchodku do doby dôchodkového poistenia navrhovateľa započíta aj doby, hodnotené na účely príspevku za službu a až po takom stanovení výšky starobného dôchodku bude môcť starobný dôchodok krátiť v pomernej časti, zodpovedajúcej zhodnotenej dobe služby, maximálne však o sumu príspevku za službu, považovaného za výsluhový dôchodok.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo úspešný navrhovateľ také trovy neuplatnil.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. októbra 2009

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová